

POLICIE VE ŠKOLE

Vyrozumívání zákonných zástupců žáků

Pokud se do školy dostaví příslušník Policie ČR a chtěl by provádět šetření protiprávního jednání se žáky, obecně platí, že zákonný zástupce dítěte má právo u jeho výsledku být. Existují zákonné výjimky, kdy zákonný zástupce dítěte u výsledku být nesmí.¹ Příslušník Policie ČR může vstoupit do školy buď jako policista, nebo jako policejní orgán. Policista postupuje podle zákona o Policii ČR² a policejní orgán postupuje podle trestního řádu.³

V případě, že se příslušník Policie ČR dostaví do školy za žáky, tak zákonný zástupce žáka musí být o tomto vyrozuměn. Zpravidla policie provádí se žákem úkon podání vysvětlení na úřední záznam buď podle zákona o Policii ČR⁴, nebo trestního řádu⁵, o kterých jsem pojednával v minulých příspěvcích⁶, výjimečně provádí výslech žáka na protokol.

Vyrozumívání zákonných zástupců zákon o Policii ČR nijak neupravuje, nijak neřeší. Policisté zpravidla postupují podle interního předpisu,⁷ který je právně závazný pouze pro policisty a pro vedení školy není nikterak právně závazný. Policejní orgán **postupuje** při vyrozumívání zákonných zástupců **podle trestního řádu**: „Je-li vysvětlení požadováno od nezletilé osoby, je třeba o úkonu předem vyrozumět jeho zákonného zástupce. To neplatí, jestliže provedení úkonu nelze odložit a vyrozumění zákonného zástupce nelze zajistit.“⁸

Vyrozumění zákonných zástupců neznamená jen informaci pro ně, že dítě bude kontaktovat policie, ale znamená to, že zákonný zástupce má právo zúčastnit se služebního úkonu s dítětem. To znamená, že může přijít do školy. Často se stává, že nelze vyrozumět nebo zastihnout ani jednoho ze zákonných zástupců.

V praxi to znamená, že pokud policejní orgán sdělí odpovědnému pedagogickému pracovníkovi, že podání vysvětlení žáka nelze odložit na pozdější dobu a vyrozumění alespoň jednoho zákonného zástupce nelze zajistit (nedostupný na telefonu, nenachází se v místě bydliště apod.), provede služební úkon. Aby mohl být služební úkon proveden dle zákona, je třeba splnit tyto dvě podmínky současně: **neodkladnost věci a nedostupnost zákonného zástupce**.

Neodkladnost věci znamená, že podání vysvětlení se musí provést **ihned** a nesnese odklad. O tom, zda výslech snese

nebo nesnese odložení na jiný čas, vždy rozhoduje policie. Škola nebo školské zařízení nemůže do této záležitosti jakkoliv zasahovat.

Zákonní zástupci mladistvého studenta mají podle **zákona o soudnictví ve věcech mládeže**⁹ právo účastnit se těch úkonů, kterých se může podle zákona zúčastnit mladistvý. Zákonní zástupci dětí do 15 let nikde v zákoně nemají výslovně upraveno toto právo.

Obecně zákonní zástupci mají právo být u podání vysvětlení svého dítěte ve škole. Pokud existuje zákonný důvod, kdy zákonný zástupce nemůže být či dokonce nesmí být u podání vysvětlení dítěte, tak policie může vyrozumět zákonného zástupce až po provedení úkonu nebo jej nevyrozumí vůbec.

Pouze v jednom jediném případě může podle zákona¹⁰ policejní orgán rozhodnout, zda u **výslechu svědka osoby mladší 18 let** povolí nebo zakáže účast rodičům vyslychaného dítěte. „Může-li to přispět k správnému provedení výslechu, mohou být přibráni i rodiče. V ostatních případech při podání vysvětlení nebo výslechu dítěte tuto možnost rozhodování, zda povolí nebo nepovolí účast na úkonu Policie ČR nemá a žádný zákon policii ji k tomu nedává oprávnění.“

Z vlastní zkušenosti mohu potvrdit, že většina podání vysvětlení žáků na školách snese odklad. Takže nevidím důvod, pokud by se nepodařilo vyrozumět zákonného zástupce, pak by měla policie odložit šetření na pozdější termín. Jsou případy, kdy se tak neděje.

Policie ČR zřejmě postupuje podle Pokynu policejního prezidenta č. 268/2020, o činnosti na úseku dětí, který stanoví, že „o provádění služebního úkonu s dítětem mladším patnácti let je nutné vždy vyrozumět zákonného zástupce. **Nelze-li zákonného zástupce z objektiv-**

ních důvodů vyrozumět či věc nesnese odkladu, sepíše o tom policista úřední záznam a zákonného zástupce vyrozumí neprodleně poté.“¹¹ Z textu vyplývá, že **pokud** se nepodaří vyrozumět zákonného zástupce, může policie provést podání vysvětlení. Tento postup policie je dle pokynu nesprávný a nezákonný, neboť odporuje trestnímu řádu. A jak jsem výše uvedl, podle trestního řádu je třeba při vyrozumění zákonných zástupců splnit obě podmínky současně, a to neodkladnost úkonu a nedostupnost zákonného zástupce. Pokyn nemá oporu v zákoně a je v této věci neúčinný. Navíc je právně závazný pouze pro Policii ČR.

A navíc Ústava dává možnost zákonným zástupcům dětí účastnit se podání vysvětlení. Základní práva jsou mimo jiné nezcizitelná a nezrušitelná.¹² Státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví.¹³ Každý může činit, co není zákonem zakázáno.¹⁴

Z Ústavy vyplývá, že pokud rodiče chtějí zastupovat své dítě, mají na to právo (nezcizitelné a nezrušitelné) a žádný zákon nezakazuje rodičům vykonávat funkci zákonného zástupce dítěte a ani příslušníci Policie ČR nemohou rodičům zakázat být u výsledku svého dítěte nebo při podání vysvětlení svého dítěte, neboť **ani jeden zákon nezakazuje přítomnost zákonných zástupců dítěte u výsledku nebo podání vysvětlení jejich potomka**.

¹ podrobnější informace v knize Policie ve škole

² zák. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

³ zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

⁴ § 61 odst. 2 zák. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

⁵ § 158 odst. 6 trestního řádu

⁶ UN 2/2022, 8/2022

⁷ Pokyn policejního prezidenta č. 268/2020, o činnosti na úseku dětí

⁸ § 158, odst. 4 trestního řádu

⁹ § 42 odst. 3 písm. c) zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže

¹⁰ § 102 odst. 1 trestního řádu

¹¹ Čl. 12, odst. 6 Pokyn policejního prezidenta č. 268/2020, o činnosti na úseku dětí

¹² Čl. 1 LZPS

¹³ Čl. 2 odst. 2 LZPS

¹⁴ Čl. 2 odst. 3 LZPS

Ing. Bc. Luděk Cuták, plk. v. v., specialista na trestní právo mládeže, 28 let praxe u Policie ČR jako kriminalista, vyšetřovatel, učitel práva a vedoucí pracovník

